

Normatiivinen ja disnormatiivinen informaatio

Ari Haasio

FT, yliopettaja

SeAMK

Tiedosta ja informaatiosta

- Termi informaatio tulee latinankielisestä sanasta in-formare (muotoilu; muotoon paneminen).
- Informaatio voi olla luonteeltaan totta tai epätotta, tiedon sen sijaan on Platonin perinteiseen tietokäsitykseen nojautuen oltava "hyvin perusteltu tosi uskomus", kuten Theaitetos-dialogissa todetaan.

Tiedosta ja sen olemuksesta

- ▶ Leivon, Mutasen ja Nieminen-Sundellin (2009, 8; ks. myös Tapscott 2008) mukaan ” virallista mediaa enemmän nettisukupolvi luottaa vertaistietoon, koska 'kaverilla ei ainakaan ole omaa agendaa”.

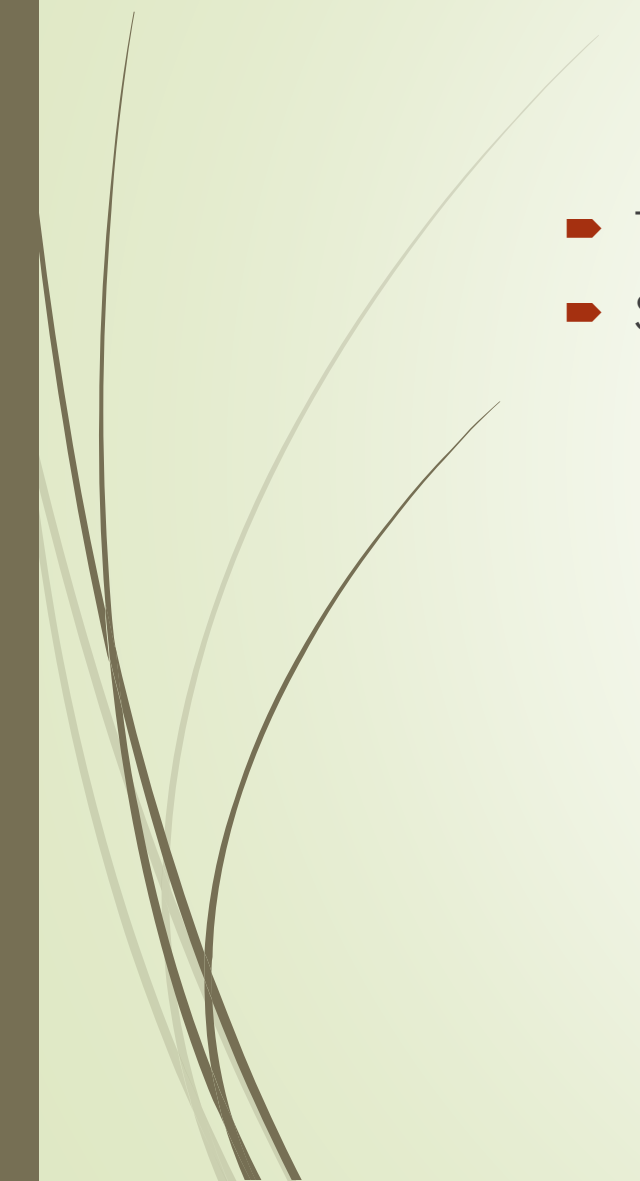

Disinformaatio ja misinformaatio

- Misinformaatio (misinformation) on väärää tai harhaanjohtavaa informaatiota, joka voi olla paitsi sinänsä väärää, myös epätäydellistä, epäselvää, tulkinnanvaraista tai epätarkkaa.
- Käsitteellä disinformaatio (disinformation) tarkoitetaan tarkoituksellisesti väärää informaatiota, jota em. luonnehtivat petolliseksi informaatioksi.
- Keskeiseksi disinformaation ja misinformaation eroiksi muodostuvat disinformaatiolle tyypillinen tietoinen harhaanjohtaminen sekä informaation paikkansapitämättömyys.
- Misinformaatio sen sijaan ei välttämättä ole täysin väärää, mutta se voi olla luonteeltaan epäselvää tai tulkinnanvaraista ja siksi epätäydellisyydestään johtuen ohjaa tiedontarvitsijan harhaan.

Toiseuden kokemus ja informaatio

- Toisuus (otherness) suhteessa yhteiskuntaan
 - Samanlainen ja erilainen toisuus
-

Normit ja arvot informaation taustalla

- Toimintamme erilaisissa arkielämän tilanteissa perustuu siihen tietoon mitä meillä on ja tarvittaessa hankimme tietoa toimintamme tueksi.
- Kaikki toiminta ei kuitenkaan ole yhteiskunnan hyväksymien arvojen ja normien mukaista ja siksi saamaamme informaatiota ja tiedontarpeitamme voidaan peilata siihen, onko kyse normien ja arvojen mukaisen vai niiden vastaisen tiedon hankinnasta.

Disnormatiivinen ja normatiivinen informaatio

- Käsitepari uusi
- Informaatio luokiteltu sen perusteella onko tiedontarpeen taustalla yhteiskunnan normien vastainen informaatio vai sitä tukeva informaatio
- Myös tiedon tarvitsijan saama vastaus voi olla luonteeltaan normatiivinen tai disnormatiivinen.
- Jaottelu perustuu Haasion (2015) luomaan käsitteellistämiseen informaation tyypeistä

	NORMATIIVINEN INFORMAATIO	DISNORMATIIVINEN INFORMAATIO
Informaation luonne	<p>Institutionaalisuus Julkisuus Sopuinnussa yhteiskunnan arvojen ja normien kanssa Perustuu lakeihin, asetuksiin, tutkimukseen, vallitseviin käytäntöihin Yleisen mielipiteen mukaista Konsensuksen mukaista Formaalisuus</p>	<p>Ei yleisesti hyväksytty käsitys Osin piiloista Vastakulttuurin leimaamaa Vaihtoehtoisuus Perustuu kokemuksiin, näkemyksiin, mielipiteisiin, ei yleisesti hyväksytyihin tutkimustuloksiin tai tieteeseen Konsensuksen vastavoima "Vallankumouksellisuus" Informaalisuus</p>
Väittäjät	<p>Viranomaiset Oppilaitokset Valtio Kunta Tutkimuslaitokset Armeija</p>	<p>Yksityiset henkilöt Eriaiset poliittiset, uskonnolliset yms. liikkeet Yhteisöt, joilla sama valtavirrasta poikkeava arvo- ja normimaailma Alakulttuurit ja niiden edustajat</p>
Lähteet	<p>Viranomaisjulkaisut Televisio Kirjat Lehdet Asiantuntijalähteet, kuten lääkärit Instituutioiden ylläpitämät verkkosivut</p>	<p>Vaihtoehtojulkaisut Internetin yhteisöt (keskustelupalstat, ryhmät yms.) Verkkosivustot, joiden ylläpitäjät eivät edusta yleisen mielipiteen mukaisia näkemyksiä Vaihtoehtokirjallisuus ja -lehdet</p>

Arkielämän paradigmat

- Arkielämän normatiivista informaatiota voidaan verrata Kuhnin (1962) tieteellisestä tiedosta ja tieteenfilosofiasta esittämään käsitykseen normaalitieteestä, joka on vallitsevaan paradigmaan tukeutuvaa ja sen mukaista tutkimusta. Normatiivinen informaatio perustuu normaalitieteeseen kuhnilaisittain ymmärrettynä ja on sen arkielämän sovellus.

Disnormatiiviselle informaatiolle tyypillisiä piirteitä

- Lainvastaisuus
- Auktoriteettiuskon puute
- Yhteiskunnan asettaman arvojärjestelmän kyseenalaistaminen
- Vaihtoehtoisia menettelytapoja koskevan informaation tarjoaminen

Esimerkkejä

"Kelan tukia (asumistuki, työmarkkinatuki) saa vaikka olisi tilillä rahaa, sossun tukea ei saa. Sossussa vaativat tiliotteet kaikista tileistä paikkakunnasta riippuen 1-3 kuukauden ajalta. Jos siellä on joku 2000 nostettu tänä aikana, niin et varmasti saa mitään. Jos siis haluat sossusta massia, niin nosta ne pari tonnia pois sieltä tililtä ASAP."

(Antakaa vinkkejä miten saada)

Vertaistiedon ja vertaistuen kääntöpuoli

- ▶ Disnormatiivinen informaatio on omalta osaltaan informaatiota ja saattaa eräissä tapauksissa sisältää hyvinkin kyseenalaista sisältöä
- ▶ Verkko on merkittävä disnormatiivisen informaation välittäjä (esim. keskustelupalstat yms.)
- ▶ Disnormatiiviselle informaatiolle tyypillisenä piirteenä näyttäytyy sen vertaisuuteen perustuva luonne. Voidaan kuitenkin olettaa että kaikki disnormatiivinen informaatio ei ole vertaistietoa.

Esimerkkejä

"Ketamiini, MXE tai DXM. Dissotripillä on vaikeampi ahdistua, kun esim. psykedeeleissä tai pilvessä. Olen myös kuullut, että DXM helpottaa masennusta/ahdistusta n.3-7 päivää tripin jälkeen. Afterglow kuten psykedeeleissä. DXM on helppo saada, jos ei omaa mitään kontakteja tai netistä tilaaminen kuumottaa liikaa. Tämä teoria, että dxm tekisi reikiä aivokuoreen on osoitettu VAIN rotilla. Kertatrippaukselle ei pitäisi olla mitään vaikutusta". (Hikikomero, Ylilauta.org)

Kirjallisuutta

- ▶ Haasio, A. 2015b. Vertaistukea verkosta– Hikikomero-keskustelupalsta sosiaalisesti vetäytyneiden tiedonhankintakanavana. WiderScreen 3/2015.
- ▶ Haasio, A. 2015a. Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon ”pienessä maailmassa”: tutkimus sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden informaatiokäyttäytymisestä. Acta Universitatis Tamperensis 2082. Tampere: Tampere University Press. Verkossa